УДК 159.9:316.6:373(477)

DOI:10.31339/2617-9598-2018-1(1)-43-52

Горбань Г.О.

доктор психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології,
Запорізький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ СУПРОВОДУ ВТОРИННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті обґрунтовано основні суспільні тенденції, що зумовлюють необхідність вторинної соціалізації в сучасному суспільстві, визначено вимоги до педагога сучасної школи, які зумовлюють збільшення загального психологічного навантаження на нього. Окреслено основні завдання та проблеми, з якими стикається педагог в умовах розбудови нової української школи. Проаналізовано особливості психологічного супроводу вторинної соціалізації педагога в освітньому просторі. Визначено пріоритети підготовки практичного психолога освітнього закладу до роботи з педагогами. Розкрито умови, які ускладнюють взаємодію психолога з педагогами та здійснення психологічного супроводу його діяльності.

Ключові слова: соціалізація, вторинна соціалізація, особистість, освітня взаємодія, нова українська школа, психологічний супровід, професійна діяльність, практичний психолог.

Вступ. Нова українська школа сьогодні вибудовується відповідно до принципово нових тенденцій розвитку суспільства, зумовлених значними технологічними досягненнями у різних сферах життя. Аналітики, науковці та практики активно прогнозують нові зміни, на які ми маємо очікувати найближчим часом, що, у свою чергу, дає змогу визначити, формування яких нових здатностей і компетентностей необхідно починати вже сьогодні. Європейський парламент та рада визначають вісім основних компетенцій сучасності: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; знання математики та загальні знання у сфері науки і техніки; навички роботи з цифровими носіями; навчання заради здобуття знань; соціальні й громадянські навички; ініціативність та практичність; обізнаність і самовираження у сфері культури [8].

П. Лукша, директор Global Education Futures EdCrunch, з-поміж основних типів грамотності й базових навичок ХХІ ст. називає такі: управління концентрацією та увагою; готовність до співпраці; критичне, проблемно-орієнтоване й системне мислення; творчість; робота у міждисциплінарних середовищах; розуміння глобальних змін; управління собою і власним здоров'ям; сформованість навичок у сфері ІКТ, інформаційна гігієна; гнучкість та адаптивність; готовність до навчання протягом життя; відповідальність [5].

Серед необхідних умінь уже близького 2020 р. фахівці називають такі: комплексне багаторівневе вирішення проблем; критичне мислення; креативність у широкому значенні; вміння управляти людьми; взаємодія з людьми; емоційний інтелект; формування власної думки й прийняття рішень; орієнтованість на клієнта; вміння вести перемовини; гнучкість розуму [6].

При цьому слід зауважити, що з-поміж наведених варіантів певні здатності й уміння не є новими, оскільки необхідність їх формування та розвитку педагога й психолога здавна відзначали як базову умову ефективної життєдіяльності особистості, однак сьогодні більшість із визначених пріоритетних компетентностей є життєво необхідною.

Постановка проблеми. Наразі вивчення проблем вторинної соціалізації актуалізується паралельно з прискоренням темпів соціальної динаміки, появою нових вимог до соціальної й професійної мобільності, а також зі змінами соціальних цінностей і пріоритетів. У сучасному світі доросла людина стикається з проблемою не лише необхідності усвідомлення цих змін, а й перегляду усталених принципів і смислів, трансформації існуючих соціальних уявлень, стереотипів і моделей поведінки, формування готовності до переосмислення існуючих норм і цінностей відповідно до стрімких змін суспільства. Тобто вона має докладати значних зусиль для адекватного сприйняття соціальних процесів, що відбуваються навколо неї. Відтак, питання якісної вторинної соціалізації дорослих на сьогодні набуває важливого практичного значення. Значною мірою це стосується освітнього простору, який вимагає дій на крок уперед, урахування прогнозів, а також нових форматів взаємодії з принципово «новим дитинством». Отже, необхідність вивчення особливостей, завдань та проблем вторинної соціалізації, яка актуалізує здійснення відповідних трансформацій щодо діяльності, поведінки, соціального мислення у сфері освіти, й зумовлює актуальність теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження вторинної соціалізації має певну історію й традицію. Теоретико-методологічні дослідження цієї проблеми спрямовані на визначення змісту поняття «соціалізація» та її основних форм – *первинної соціалізації, вторинної соціалізації* – за певними теоретичними підходами, а також виокремлення характеристик розмежування понять «*вторинна соціалізація*», «*ресоціалізація*» тощо. Прикладні дослідження присвячені вивченню окремих сфер соціалізації особистості (гендерна, політична, економічна, професійна та ін.), що розглядаються як складові соціалізації особистості протягом життя.

Вивченню феномену соціалізації в психології, соціальній психології та соціології присвячені праці Б.Г. Ананьєва, О.Г. Асмолова, О.І. Власової, І.С. Кона, Д.О. Леонтьєва, В.В. Москаленко, А.В. Мудрика, Б.Д. Паригіна, Т.О. Репіної, В.О. Татенка, Т.М. Титаренко, Д.Й. Фельдштейна, Ю.М. Швалба та ін. Різноманіття визначень феномену «соціалізація» поєднує розуміння його як процесу становлення особистості, тобто особливих людських якостей індивіда.

Традиційно більшу увагу дослідники приділяють аналізу особливостей первинної соціалізації. Соціалізація дорослої людини зазвичай розглядається в контексті вікових змін,

професійних криз, кардинальної перебудови життєдіяльності людини тощо. Однак слід відзначити, що більшість відомих теорій соціалізації виникли й досліджували процеси набуття соціального досвіду за умов стабільного прогнозованого поступового розвитку суспільства [7; 10–12].

Соціалізація дорослої людини розглядається найчастіше в контексті ресоціалізації, тобто як процес освоєння принципово нових соціальних норм і культурних цінностей шляхом руйнування тих, які вже існують. Оскільки ресоціалізації передуює процес руйнування, то слід говорити про цілеспрямовану вторинну соціалізацію, адже для нормального функціонування особистості в суспільстві може бути затребуваний наявний досвід людини, який дасть змогу опанувати нові знання, уміння, навички. Саме це актуалізує процеси вторинної соціалізації дорослої людини [9].

Проблемі вивчення психологічного супроводу присвячені праці таких дослідників, як М.Р. Бігянова, Е.Ф. Зєєр, Н.А. Лабунська, Л.І. Міщик, Р.В. Овчарова, Ю.М. Швалб, Т.Г. Янічева та ін. Відзначимо, що специфіку супроводу значно зумовлює сфера життєдіяльності людини, у якій вона стикається з певними труднощами, з якими не в змозі впоратися самотійно.

Мета статті – визначити особливості супроводу вторинної соціалізації педагога в освітньому просторі нової української школи.

Результати дослідження. Проведений нами аналіз особливостей діяльності практичного психолога в освітній установі з погляду соціально-психологічного супроводу соціалізації вчителя в умовах реформування освіти дає змогу відзначити, що середовище освітнього закладу впорядковується, розвивається й виявляється завдяки ефективній, свідомій та якісній діяльності педагогічного колективу як ядра освітнього простору певного навчального закладу. Саме цілеспрямована робота психологічної служби з педагогічним колективом має зумовити свідоме, а не інтуїтивне розуміння всіх процесів, що відбуваються в освітньому просторі, та механізмів, що забезпечують їх ефективність, створить умови для досягнення загальної мети сучасної освіти – розвиток особистості зі сформованою здатністю свідомого вибору принципів життєдіяльності, яка ґрунтується на моральності й освіченості людини [4]. Відтак, сьогодення нагально вимагає цілеспрямованої роботи практичного психолога з погляду допомоги, підтримки й супроводу особистісних і професійних змін педагога відповідно до нових тенденцій соціального життя, тобто ефективного здійснення вторинної соціалізації.

Протягом останнього десятиліття інтерес до особливостей та механізмів процесу вторинної соціалізації значно збільшився. Причому основну проблему, стосовно якої немає

єдності думок, становить визначення того, де закінчується первинна соціалізація й починається вторинна.

Сучасні підходи дають змогу стверджувати, що вторинна соціалізація є специфічним процесом, який зумовлений саморозвитком дорослого і спрямований на перегляд освоєного раніше (у дитинстві) соціального досвіду, норм поведінки, заданих суспільними системами зразків і установок. Це відбувається завдяки розширенню й ускладненню соціальних систем, до яких долучається людина. Завдяки цьому здійснюється розширення арсеналу соціальних ролей, які шляхом інтеріоризації включаються до внутрішнього світу людини та відповідним чином регулюють її поведінку.

Отже, на відміну від первинної соціалізації дитини, яка здійснюється шляхом мало усвідомленого привласнення зовнішньої дії та її інтерналізації, соціалізація дорослого спрямована на самопізнання й самоусвідомлення себе та власного досвіду. Вторинна соціалізація будується на базі первинних інтерналізацій завдяки послідовному переосмисленню соціального досвіду, здобутого в минулому [1]. Саме вона задає власну траєкторію соціального розвитку особистості дорослої людини.

Сучасна професійна діяльність педагога пов'язана з цілою низкою змін, що відбуваються в суспільстві. Вони прямо або опосередковано впливають на ефективність дій педагога в освітньому просторі, що сьогодні будується. Тут важливим є усвідомлення ним змін загальних тенденцій соціалізації особистості. Ф.П. Власенко відзначає [2], що сьогодні спостерігається таке:

1) значні зміни умов первинної соціалізації: зменшення впливу сімейних відносин і збільшення впливу більш рухомих соціальних структур (ЗМІ, неформальні об'єднання, організації, віртуальні спільноти тощо);

2) розширення масштабів і збільшення ролі вторинної соціалізації: здобута освіта є лише основою професійної кар'єри, а висока динаміка суспільного життя вимагає постійного перенавчання і перекваліфікації (навчання протягом життя);

3) зростання ролі особистісної ініціативи: відповідальність за напрям та ефективність процесу соціалізації несе сама людина, яка вибирає пропоновані їй соціальною ситуацією альтернативи;

4) активні процеси міжнародної інтеграції надають певної стихійності соціалізаційним процесам, суперечать принципу єдиної соціалізаційної норми.

Така ситуація потребує від педагога сучасної школи: готовності до самостійного мислення, здатності переосмислювати наявні знання та форми й методи їх презентації, розвитку гнучкості та широти поглядів, активного освоєння нових цінностей та умов

соціальної взаємодії. Це зумовлює збільшення загального психологічного навантаження щодо опанування нового соціального змісту, який має бути привласненим, освоєним, адекватно трансльованим й відтвореним у внутрішніх та зовнішніх планах життєтворчості й життєздійснення педагога як особистості, як професіонала. Усе це може бути якісно реалізувати завдяки організації послідовної роботи психолога з педагогами за умов, що ця робота здійснюватиметься в зустрічних напрямках їхньої взаємодії. З одного боку, педагог має усвідомити необхідність психологічної допомоги та не сприймати психолога як загрозу, а з іншого боку, психолог має бути готовим до формування довірливих відносин з педагогом та враховувати специфіку цих відносин в просторі освітнього закладу.

За таких умов практичний психолог освітнього закладу має свідомо розгортати програму психологічно супроводу професійної діяльності педагога. Відзначимо, що в прикладних психолого-педагогічних дослідженнях найчастіше застосовують поняття «психологічний супровід» або «психологічне забезпечення» (часто як синонімічний ряд), коли мова йде про необхідність психологізації певного простору життєдіяльності людини.

Проведений нами аналіз застосування поняття психологічного супроводу дає змогу відзначити, що найбільш активно проблематика супроводу вивчається у психолого-педагогічному контексті [3]. Він досліджується стосовно становлення й розвитку дитини (учня), особливостей супроводу професійної діяльності вчителя (викладача) та роботи з батьками. Більшість підходів пов'язано зі спрямованістю на позитивність (успішність, самореалізацію, самостійність), а також з діяльністю щодо створення умов, сприяння або допомоги: «професійна діяльність створення умов», «предметна діяльність створення умов», «система моніторингу для надання допомоги», «метод створення умов забезпечення можливостей», «система заходів зі створення умов», «забезпечення умов сприяння діяльності», «взаємодія забезпечення», «форма виховання створення можливості», «напрямок роботи зі здійснення заходів збереження та підвищення», «форма роботи задля допомоги».

Відтак, при всьому різноманітті підходів усі сходяться на тому, що супровід пов'язаний з діяльністю фахівців соціономічних професій, яка є додатковою в просторі активності людини і спрямована на оптимізацію життєдіяльності. Отже, ми вважаємо, що психологічний супровід – це форма психологічної практики, що реалізується як додаткова (допоміжна) дія з боку спеціально підготовлених фахівців (психологів, соціальних працівників), яка зумовлюється необхідністю забезпечення відповідності простору внутрішньої й зовнішньої активності особистості нормативно-ціннісному й ціннісно-смысловому наповненню середовища, що її оточує. Основною метою забезпечення такої відповідності є створення умов для ефективної

самореалізації та життєдіяльності особистості, яка спирається на внутрішній потенціал людини, на її право самостійно здійснювати вибір і нести за нього відповідальність.

Ми вважаємо, що в контексті психологічного супроводу практичний психолог освітнього закладу має актуалізувати необхідність свідомих змін ставлення педагога:

- до власної професійної діяльності;
- до власного педагогічного досвіду;
- до стереотипів і традицій, що сформовані роками.

Задля здійснення такої роботи практичний психолог має пройти цілеспрямовану підготовку у вищих закладах освіти або під час підвищення кваліфікації. Тут недостатньо обмежитися наданням інформації щодо специфіки професійної діяльності учителя та обговоренням особливостей його проблем. Важливою складовою такої підготовки має бути опанування активних методів психологічної роботи з вчителем, що спрямована на розвиток нових соціальних здібностей, готовності до життєдіяльності в умовах швидких соціальних змін. Сьогодні активно розробляються тренінгові програми, проводяться тренінг-семінари, проектні ігри тощо. Ми пропонуємо організовувати роботу в цьому напрямі шляхом організації роботи з вирішення проблемних задач, котрі спрямовані на побудову ефективної взаємодії психолога з педагогом, підвищення соціальної активності щодо нових форм комунікації. Специфіка розробки проблемної задачі вимагає чіткого й докладного формулювання проблемної ситуації таким чином, щоб ті, хто навчаються, у груповій та індивідуальній роботі мали можливість не просто ознайомитися з певною проблематикою взаємодії та здійснити аналіз проблеми, а в заданому контексті сформулювати певні завдання (кроки) щодо послідовності дій вирішення означеної проблеми, обґрунтувати їх, визначити очікуваний результат. Потенційним джерелом розробки проблемних задач є самі педагоги, які, спираючись на власний досвід, можуть досить якісно покращити їх зміст. Цікаво, що під час обговорення певних проблем та їх детального опису в самих педагогів, з якими ми працювали, формувалася потреба щонайменше у психологічному коментарі ситуації, яку вони описували. Важливим моментом роботи з проблемними задачами є забезпечення розуміння й співвідношення рольових і статусних позицій психолога та педагога, тобто уникнення «переходу» психолога на позицію педагога. Такий формат має надати практичному психологу реальний робочий інструмент, зрозуміти специфіку педагогічної діяльності, усвідомити власну роль щодо необхідності актуалізувати співпрацю з педагогами для вирішення їх професійних і соціально-психологічних проблем.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, психологічний супровід вторинної соціалізації педагога в освітньому просторі нової української школи має забезпечити:

- готовність до системної перебудови власного соціального й професійного (педагогічного) мислення;
- розуміння необхідності опанування новими формами й змістами взаємодії;
- формування свідомої позиції прийняття наявних і прогнозованих змін, що відбуваються в сучасному дитинстві;
- активну й творчу позицію щодо створення й освоєння новітніх умов реалізації власної професійної діяльності відповідно до розвитку технологій і нових методів навчання.

Якісна підготовка практичного психолога до роботи з педагогом має здійснюватися з урахуванням особливостей їх взаємодії в освітньому просторі. Ефективна співпраця психолога й педагога ускладнюється:

- відсутністю чіткого визначення позиції психолога стосовно простору професійної діяльності педагога;
- недовірою до здатності як психолога, так і педагога конструктивно й спільно вирішувати проблеми;
- взаємною неготовністю до співпраці один з одним, яка останнім часом повільно починає формуватися.

Перспективними кроками дослідження супроводу вторинної соціалізації є аналіз проблематики змін, що мають відбуватися в професійній діяльності практичного психолога у закладах освіти, подолання застарілих моделей його поведінки і діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман. – М. : Медиум, 1995. – 323 с.
2. Власенко Ф.П. Специфіка соціалізації індивіда в умовах формування інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс] / Ф.П. Власенко // Культурологічний вісник. – 2014. – Вип. 32. – С. 143–148. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2014_32_28.
3. Горбань Г.О. Особливості застосування різних форм психологічної практики в управлінні / Г.О. Горбань // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. – 2012. – Вип. 44(1). – С. 38-49. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psychol_2012_44\(1\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psychol_2012_44(1)__7).

4. Горбань Г.О. Соціально-психологічний супровід соціалізації вчителя в умовах реформування освіти [Електронний ресурс] / Г.О. Горбань // Організаційна психологія. Економічна психологія / за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки. – 2017 – № 4 (11). – С. 15–22. – Режим доступу : <http://orgpsy-journal.in.ua/userfiles/issues/i11/n11/4.pdf>
5. Лукша П. В ожидании «девятого вала»: компетенции и модели образования для 21 века [Електронний ресурс] / П.О. Лукша. – Режим доступу : <https://www.hse.ru/video/163092186.html>.
6. Парфентьева Л. Работа будущего : 10 навыков, которые будут востребованы в 2020 году. [Електронний ресурс] / Л. Парфентьева. – Режим доступу : <http://www.sncmedia.ru/career/rabota-budushchego-10-navykov>.
7. Петровский А.В. Проблема развития личности с позиций социальной психологии / А.В. Петровский // Вопросы психологии. – 1984. – №4. – С. 15–30.
8. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» [Електронний ресурс] // Офіційний вісник Європейського Союзу. – 2006. – L394. – 30 грудня. – С. 10. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
9. Тарханова И.Ю. Педагогические особенности социализации взрослого человека / И.Ю. Тарханова // Ярославский педагогический вестник. – 2014. – № 3. – Том II. Психолого-педагогические науки. – С. 160–163.
10. Фельдштейн Д.И. Мир Детства в современном мире (проблемы и задачи исследования) / Д.И. Фельдштейн. – М. : МПСУ; Воронеж: Модек, 2013. – 335 с.
11. Швалб Ю.М. Психологічні моделі соціалізації особистості [Електронний ресурс] / Ю.М. Швалб // Актуальні проблеми психології. – 2015. – Т. 7, Вип. 38. – С. 503-517. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/appsu_h_2015_7_38_45
12. Ядов В.А. Взаимосвязь ценностных ориентаций и социальных установок / В.А. Ядов // Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности: Диспозиционная концепция. – М. :ЦСПиМ, 2013. – С. 78–88.

REFERENCES

1. Berger, P., T. Lukman, T. 1995. Sotsialnoye konstruirovaniye realnosti. Traktat po sotsiologii znaniya [Social construction of reality] М.: Medium.
2. Vlasenko, F.P., 2014. Spetsyfika sotsializatsii indyvida v umovakh formuvannia informatsiinoho suspilstva v Ukraini [Specifics of individual socialization in the context of the formation of an information society in Ukraine] Kulturolohichniy visnyk, Vyp. 32, p. 143–148. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2014_32_28.

3. Gorban, G.O., 2012. Osoblyvosti zastosuvannya riznykh form psykholohichnoi praktyky v upravlinni [Peculiarities of applying of different forms of psychological practice in management] Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Psykholohiia, Vyp. 44(1), p. 38-49. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2012_44\(1\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2012_44(1)_7).
4. Gorban, G.O., 2017. Sotsialno-psykholohichniy suprovid sotsializatsii vchytelia v umovakh reformuvannya osvity [Socio-psychological support for teachers' socialization in the context of education reform.] Orhanizatsiina psykholohiia. Ekonomichna psykholohiia, № 4 (11), p. 15–22. Retrieved from <http://orgpsy-journal.in.ua/userfiles/issues/i11/n11/4.pdf/>
5. Luksha, P., 2015. V ozhidanii «devyatogo vala»: kompetentsii i modeli obrazovaniya dlya 21 veka [Waiting for the "ninth shaft": competence and model of education for the 21st century] Retrieved from <https://www.hse.ru/video/163092186.html>.
6. Parfentyeva, L., 2016. Rabota budushchego : 10 navykov. kotoryye budut vostrebovany v 2020 godu [Work of the future: 10 skills that will be in demand in 2020] [Elektronniy resurs] Retrieved from <http://www.sncmedia.ru/career/rabota-budushchego-10-navykov>.
7. Petrovskiy, A.V., 1984. Problema razvitiya lichnosti s pozitsiy sotsialnoy psikhologii [The problem of personality development from the standpoint of social psychology] Voprosy psikhologii, #4. p. 15–30.
8. Rekomendatsiia, 2006/962/IeS Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady (IeS) «Pro osnovni kompetentsii dlia navchannia protiahom usoho zhyttia» // Ofitsiinyi visnyk Yevropeiskoho Soiuzu. – 2006. – L394. – 30 hrudnia. – S. 10. – Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
9. Tarkhanova, I.Yu., 2014. Pedagogicheskiye osobennosti sotsializatsii vzroslogo cheloveka [Pedagogical Peculiarities of the Adult's Socialization] Yaroslavskiy pedagogicheskiy vestnik, # 3, Tom II: Psikhologo-pedagogicheskiye nauki, p. 160 – 163.
10. Feldshteyn, D.I., 2013. Mir Detstva v sovremennom mire (problemy i zadachi issledovaniya) [The World of Childhood in the Modern World] M.: MPSU; Voronezh: Modek.
11. Shvalb, Yu.M., 2015. Psykholohichni modeli sotsializatsii osobystosti [Psychological models of socialization] Aktualni problemy psykholohii. T. 7, Vyp. 38, p. 503-517. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/appsu_2015_7_38_45
12. Yadov, V.A., 2013. Vzaimosvyaz tsennostnykh oriyentatsiy i sotsialnykh ustanovok [Interrelation of value orientations and social attitudes] Samoregulyatsiya i prognozirovaniye sotsialnogo povedeniya lichnosti: Dispozitsionnaya kontseptsiya. M. :TsSPiM, p. 78 – 88.

***Аннотация.** В статье обоснованы основные общественные тенденции, обуславливающие необходимость вторичной социализации в современном обществе, определены требования к педагогу современной школы, которые приводят к увеличению общей психологической нагрузки на него. Очерчены*

основные задачи и проблемы, с которыми сталкивается педагог в условиях развития новой украинской школы. Проанализированы особенности психологического сопровождения вторичной социализации педагога в образовательном пространстве. Определены приоритеты подготовки практического психолога образовательного учреждения к работе с педагогами. Раскрыты условия, затрудняющие взаимодействие психолога с педагогами и психологическое сопровождение его деятельности.

Ключевые слова: социализация, вторичная социализация, личность, образовательное взаимодействие, новая украинская школа, психологическое сопровождение, профессиональная деятельность, практический психолог.

Summary. The article is devoted to the analysis of tasks and features of the accompaniment of secondary socialization of a teacher in the educational space of a new Ukrainian school.

We have determined that the purposeful work of the psychological service with the pedagogical staff should lead to a conscious understanding of the processes taking place in the educational space and mechanisms that ensure their effectiveness, will create conditions for the achievement of the general goal of modern education in relation to the development of the individual with the ability to choose the principles of life. Under current conditions, the teacher needs help and support for the implementation of personal and professional changes in accordance with the new trends in social life, that is, the effective implementation of secondary socialization. Secondary socialization is built on the basis of primary internalization, thanks to a consistent rethinking of social experience gained in the past. For this, a practical psychologist of an educational institution must deliberately deploy a program psychologically supporting the professional activities of the teacher.

It is noted that psychological support is a form of psychological practice that is implemented as complementary action on the part of specially trained specialists (psychologists, social workers), which is conditioned by the need to ensure that the space of internal and external activity of the individual corresponds to the normative-value and value-semantic content of the environment her environment. In the context of psychological support, the practical psychologist of an educational institution needs to update the need for conscious changes in the attitude of the teacher towards his/her own professional activity; to own pedagogical experience; to the stereotypes and traditions that have been formed over the years. In order to do such work, a practical psychologist must undergo a purposeful training on mastering active methods of psychological work with a teacher, aimed at developing readiness for life in conditions of rapid social change. We propose to organize work in this direction by organizing work on solving problems, which are aimed at building an effective interaction between a psychologist and a teacher, and increasing social activity in relation to new forms of communication.

Key words: socialization, secondary socialization, personality, educational interaction, new Ukrainian school, psychological support, professional activity, practical psychologist.